

בס"ד. שיחת * יו"ד שבט ה'תשי"א.**

א. ידוע שישנם חילוקים בין השנה הראשונה להסתלקות להזמן שלאח"ז, ומהם, ש"כל י"ב חודש .. נשמתו עולה ויורדת, לאחר י"ב חודש .. נשמתו עולה ושוב אינה יורדת", היינו, שאינו נמצא למטה כמקודם.

ואף שחילוק זה הוא אצל כל ישראל, הן אצל יהודים פשוטים, הן אצל גדולי ישראל, וגם אצל נשיאי ישראל, מ"מ, מצד גודל מעלת הצדיקים — צדיק גוזר והקב"ה מקיים², ויתירה מזה, הקב"ה גוזר וצדיק מבטל³, ועד שצדיקים יכולים לפעול שינוי במעשה בראשית* — יכולים הם לשנות כלל זה בהתאם לרצונם.

כלל זה (ש"לאחר י"ב חודש .. נשמתו עולה ושוב אינה יורדת") הוא אצל מי שאינו בעל-הבית על עולם ומלואו, משא"כ צדיקים שנמסרו להם מפתחות של חי', גשמים ותחיית המתים [מפתחות כאלו ששנים מהם בבת-אחת אינם נמסרים לאחד⁴, ואעפ"כ ראינו שלצדיקים נמסרים גם מפתחות אלו בבת-אחת⁵], והם בעלי-בתים על הכל, הרי עאכ"כ שיכולים לבחור לעצמם את מקומם, להיות היכן שמוצאים לנכון שכך טוב יותר.

ב. ובנוגע לכ"ק מו"ח אדמו"ר — בודאי שגם עתה רצונו להיות כאן, יחד אתנו:

(1) שבת קנב, סע"ב ואילך.
 (2) תענית כג, א. זח"ב טו, א.
 (3) שבת סג, א. וש"נ. זהר ח"א יו"ד, רע"א. ח"ב שם.
 (4) ראה סנהדרין בסופה: "יאמרו שתים ביד תלמיד ואחת ביד הרב".

(ב) ובנוגע לתירוץ הקושיא בזה — לא נוגע כאן הפלפול ע"פ נגלה*.

(* ענין זה נתבאר בארוכה בשיחת י"ב תמוז שנה זו סל"ה ואילך (תורת מנחם — התועדויות ח"ג ע' 214 ואילך) — המו"ל.

(* הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א (באידיש), ונדפס בהוספות ללקו"ש ח"ב ס"ע 494 ואילך. במהדורא זו ניתוספו עוד איזה ציוני מ"מ, וכמה פרטים שנרשמו ע"פ סרט-ההקלטה, ובאו בשוה"ג בציוני אותיות. (** יום ההילולא הראשון דכ"ק אדמו"ר מהוריי"צ, ויום קבלת הנשיאות (באופן רשמי) ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א.

(א) וכל זה מודגש עוד יותר לאחר ההסתלקות — כמארו"ל (חולין ז, ב. וש"נ) "גדולים צדיקים במיתתן יותר מבחייהן".

אצל כ"ק מו"ח אדמו"ר היו ג' הענינים דאהבת ה' אהבת התורה ואהבת ישראל (קשורים זב"ז, ועד ל) דבר אחד [וכידוע מאמר רבינו הזקן] ש"ואהבת לרעך כמוך" הוא כלי (פירוש וביאור) ל"ואהבת את ה' אלקיך" [1], שלכן, מבלי לעשות חשבונות, וויתר הרבי ("ער האָט פאַרבוּיגן") על הגשמיות שלו ואפילו על הרוחניות שלו בשביל אהבת ישראל.²

ומזה מובן שכן היא הנהגתו גם לאחר הסתלקותו [ע"ד מארו"ל³ "כיון שיצאו רוב שנותיו של אדם" בהנהגה טובה מובטח לו שכן יהי' גם לאחרי כן, ואם הדברים אמורים אצל כל אדם, כל-שכן אצל צדיק, חסיד"ה, שכל ימיו מסר את נפשו, נפשו הטבעית ואפילו נפשו האלקית] — שאף שהענינים דלמטה מעלימים ומבלבלים להענין ד"נהנין מזיו השכינה"⁴, "זיו תורתן ועבודתן" ולמעלה מזה⁵, אעפ"כ, מוותר הרבי ורוצה גם עכשיו להיות למטה, יחד אתנו.⁶

וכיון שזהו רצונו של הרבי — בודאי יהי' יחד אתנו, וכמ"ש התוספות⁷ ש"כשהיא (הנשמה) רוצה היא יורדת"⁸.

(8) יומא לח, סע"ב.
 (9) עיין רמב"ם הל' תשובה פ"ח ה"ב וה"ח. ולהעיר מלקו"ת צו טו, ג. תניא אגה"ק ס"ז. ועוד.
 (10) עיין זח"ב רי, ב. תניא פל"ט (נב, ב): זיו תורתן ועבודתן .. משא"כ באצילות כו'.
 (11) שבת קנג, רע"א.

(5) ראה סה"ש תרפ"ט ע' 56. וש"נ. אגרות קודש אדמו"ר מוהרי"צ ח"ב ס"ע קלד ואילך. ח"ג ע' תכו. ח"ד ע' שלו (נעתק ב"היום יום" ו' תשרי).
 (6) קדושים יט, יח.
 (7) ואתחנן ו, ה.

(לכאורה) להתקשר עם אלה שנמצאים בעוה"ז הגשמי, כיון שלא יתכן שהקשר לעוה"ז הגשמי לא יבלבל בשעת מעשה (לרגע עכ"פ) להתענוג מזיו השכינה כו' — אעפ"כ, מוותר הוא על הטובה שלו לטובת כלל ישראל, מפני שמודגש אצלו בכל התוקף הענין ד"ואהבת לרעך כמוך".

(ז) ולכן, ביחד עם כל העילויים שמתעלה הרבי למעלה מעלה, ועד לעילויים שאי אפשר להגיע אליהם אפילו ע"י אמירת קדיש (ראה שיחת ט' תבת ס"ב (לעיל ע' 167)), מודגש אצלו בתוקף הקשר עמנו (מצד "ואהבת לרעך כמוך"), כך, שבעליותיו למעלה לוקח עמו את כל תלמידיו, חסידיו ומקושריו, ואפילו אלה

(ג) ובעומק יותר: כאשר מתחשבים לא רק עם טובת הענין דאהבת השם ואהבת התורה, אלא גם עם טובת הענין דאהבת ישראל, הרי, לא זו בלבד שאין הדברים בסתירה זל"ז, אלא אדרבה — ע"י "ואהבת לרעך כמוך" נעשה קשר עמוק יותר (א' טיפערער פאַרבוּנד") עם "ואהבת את ה' אלקיך".
 (ד) ועאכו"כ בנדו"ד — לאחר ההסתלקות — שעברו כל שנותיו באופן כזה.
 (ה) ובלשון רש"י (סוכה נג, רע"א) — "כל חסיד הוא חסיד מעיקרו".

(ו) כלומר: אף שמצד טובתו של הרבי עצמו, הרי, בעלותו למעלה רואה את כל הענינים של הארת אלקות כמו שהם למעלה, ללא העלמות והסתרים, ובמילא לא כדאי לו

ג. המורס מזה בנוגע לפועל:

אף שנמצאים כבר לאחרי יום ההילולא הראשון,

— הנני נמנע לומר או לכתוב "יאָרצייט הראשון", כי, צריכים לקוות שעד לשנה הבאה יהי' כבר קיום היעוד¹² "הקיצו ורננו שוכני עפר", והוא בתוכם, ובמילא לא יהי' עוד "יאָרצייט"^ח, ולכן מדייק הנני "יום ההילולא הראשון", כי, עליות (שזהו"ע ההילולא) יהיו גם לאחרי כן —

וא"כ יכולה להיות ח"ו וח"ו חלישות בההתקשרות — צריכים לידע שאדרבא ואדרבא: ההתקשרות צריכה להתחזק עוד יותר, וכשם שעכשיו מתעלה הרבי בעילוי אחר עילוי, צריכים גם אנו להתאזר בכחות נוספים^ט כדי שנוכל להילוות אליו.

ד. זוהי גם התשובה לשואלים בנוגע לאמירת קאָפּיטל ע"א (הקאָפּיטל דכ"ק מו"ח אדמו"ר המתאים למספר שנותיו¹³) — האם צריכים לאמרו גם לאחרי יו"ד שבת¹⁴, ועד מתי צריכים לאמרו? והתשובה לזה — שצריכים להמשיך לאמרו עד י"ב תמוז'.

ובהקדם השקו"ט האם גם לאחר ההסתלקות ישנו ענין של הוספה בזמן, ואם שייך אז ענין של גידול והתבגרות — שיש אומרים שזוהי פלוגתא בין הרמב"ם להראב"ד¹⁵.

14) ראה גם תורת מנחם — התוועדיות ח"א ע' 149.
15) ראה רמב"ם שם ה"ד, ובצפצפ"נ שם. לקו"ש ח"כ ע' 400. וש"נ.

12) ישע"י כו, יט.
13) ראה אגרות-קודש אדמו"ר מוהרי"צ ח"א ע' לא. ח"י ע' נג. וש"נ.

שרק היתה להם איזו שייכות אליו, שבהיותם נשמות בגופים בעלמא דין יוכלו להתעלות מדרגא לדרגא בכל הענינים שמתעסקים בהם, ובכל הענינים שרצה שיתעסקו ויפעלו בהם. (ח) "דאָלאַי" יאָרצייט... כבר יצאו י"ח יאָרצייט הראשון, ומכאן ולהבא "וועט מען פּראַווען הילולא'ס".
(ט) ובודאי שכולנו יחדיו וכל אחד מאתנו בפרט מקבל כחות נוספים מהרבי — שעכשיו ישנם גם אצלו כחות נוספים לגבי הכחות שהיו לו לפני^ז — שיוכל לפעול בכל הענינים בנקל יותר מכמו שהי' לפני^ז, ומתוך מיעוט ההעלמות וההסתרים מכמו שהי' לפני^ז. ובנוגע לפועל — כפי שהי' הרבי תובע

בכל ענין עשי' בפועל — הנה, מהיום בלילה או ממחר בבוקר, צריכים לידע, שהשליחות שהטיל הרבי על כל אחד, בתקפה עומדת, כמקודם כן עתה, ואדרבה, בתוספת-כח ביתר שאת וביתר עוז, דכיון שניתנו כחות נוספים, ה"ז סימן שצריכים להוסיף ולפעול עוד יותר, וכשיוסיפו יותר, תהי' העבודה הבאה בנקל יותר, כיון שכבר התרגלו לכך והסירו ("מ'האָט דורכגעבראַכן") את ההעלמות וההסתרים שהיו בעבר.
(י) יום הולדתו של הרבי, שאז תתמלא לו שנה נוספת ("דעמולט וועט דער רבי ווערן עלטער מיט נאָך אַ יאָר").

14) ראה גם תורת מנחם — התוועדיות ח"א ע' 149.
15) ראה רמב"ם שם ה"ד, ובצפצפ"נ שם. לקו"ש ח"כ ע' 400. וש"נ.

ויש להביא שתי ראיות שענינים אלו שייכים גם לאחר ההסתלקות: (א) נהגו בכל תפוצות ישראל לערוך "יאָרצייט" בכל שנה ושנה. וכיון שענינו של "יאָרצייט" הוא, שבו נעשית עליית הנשמה, מוכח, שגם אצל הנשמה (לאחר ההסתלקות) שייך הוספה התלוי' בזמן.

(ב) ישנה רשימה של כ"ק מו"ח אדמו"ר מכ"ף מר"חשון תש"ה¹⁶ — שבו מלאו שמונים וארבע שנים מיום הולדת אביו אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע"א, וביום זה מסתיימת השייכות לקאָפּיטל פ"ד (כידוע במנהגי אמירת תהלים¹³) — ע"ד חזיון לילה, שבו אמר לו אביו שיאמרו דרוש על קאָפּיטל פ"ד. ומזה מובן גם בנדו"ד (כמדובר¹⁴ שהרבי הבהיר מראש ("באָוּאַרנט") כמה וכמה ענינים) — שבכתבו אודות יום הולדת אביו אדמו"ר נ"ע כו"כ שנים לאחר הסתלקותו, פסק גם בנוגע לעצמו¹⁵, שגם עכשיו (לאחר ההסתלקות) ישנו אצלו הענין דיום הולדת, וגם עכשיו ישנם אצלו עליות בעילוי אחר עילוי, אשר, לאחר כל עלי' נמצא שהעבודה הקודמת היתה הכנה להמעמד ומצב שלאח"ז.

* * *

ה. בעניני השליחות של הרבי ישנם כמה סוגים:

ישנם כאלה שבגלוי היתה ההוראה אליהם בנוגע לגשמיות, היינו, שיעסקו בעניני עסק והדומה, אלא שהכוונה הפנימית היתה ענין של תורה ומצוה. וישנם כאלה שגם בגלוי היתה ההוראה אליהם בנוגע לרוחניות, היינו, שהרבי שלח אותם עבור ענין של חינוך, חיזוק התורה, הפצת היהדות, ועד ללמד לילדים אלף-בית.

לירידת נשמתו בעולם התחתון הנה יהיו אצלי אורחים טובים, וכפי הסדר הנה כל אחד מכ"ק רבותינו ואבותינו הק' יאמר דרוש על פסוק דקאָפּיטל פד. — עכ"ל בנוגע לענינינו (וראה אגרות קודש כ"ק אדמו"ר שליט"א ח"ה ע' טז ואילך. וש"נ).

(17) ראה גם סה"מ מלוקט ח"ו ס"ע קלג ובהערה 40 שם.

לאח"ז, לאחר בוא כ"ק מו"ח אדמו"ר לאמריקא, אשר, אילו הי' אז כ"ק אדנ"ע נשמה בגוף בעלמא דין, הי' בשנת הפ"ד.

(16) ז"ל הרשימה (הועתקה מגוכי"ק כ"ק מו"ח אדמו"ר): ב' כ' מר"חשון. היום הוא יום הולדת כ"ק אדמו"ר הרה"ק צוקללה"ה נבג"מ ז"ע שנולד ביום ב' חיי שרה בעשרים לחודש מר"חשון בשנת תרכ"א בשעה תשיעית בוקר.

בחלומי ראיתי את הוד כ"ק אדמו"ר הרה"ק בבגדי שבת קודש ובפנים צוהלות במאד. ואמר, במעת לעת זה (כ' מר"חשון תש"ה) שנתמלאו שמונים וארבע שנים

(יא) כ"ק אדנ"ע הסתלק בהיותו רק בשנת הששים לחייו, ומאורע זה התרחש כו"כ שנים

כשם שבנוגע לאלה שההוראה אליהם היתה בענין של גשמיות, מובן, שאין זה אלא החיצוניות בלבד, והכוונה הפנימית היא ענין של תורה ומצוה [כשם שהכוונה העיקרית בכללות ענין העסק הוא בשביל מצות הצדקה, מעשר או חומש, או יותר מזה (ובפרט ע"פ המבואר באגה"ק¹⁸ אשר בזמן הזה עיקר העבודה היא צדקה), והחלק שנותנים לצדקה מעלה את הכלל¹⁹] — כך בנוגע לאלה שבגלוי היתה ההוראה אליהם בענין רוחני, שגם הם צריכים לידע שזוהי הוראה חיצונית לגבי הכוונה הפנימית שבדבר.

וע"ד מאמר הזהר²⁰ "דא מוחא לגו מוחא כו' האי קליפה להאי והאי להאי", היינו, שגם דבר שהוא פנימיות ומוחא לגבי דרגא תחתונה, אינו אלא חיצוניות וקליפה לגבי דרגא נעלית יותר.

ולכן, גם אלה שההוראה אליהם היתה בענין רוחני, צריכים להתבונן האם ענין זה הוא כבר תכלית המכוון, או שאין זה אלא החיצוניות והקליפה בלבד, וכשם שההוראה בענין של עסק היא החיצוניות בלבד ויש בה כוונה פנימית, כך גם ההוראה בענין של הפצת התורה, חיוק היהדות והדומה, היא גם הוראה חיצונית לגבי הכוונה הפנימית שבדבר²¹ (כדלקמן).

ו. כל אלה שהרבי שלח אותם לעסוק בהפצת היהדות בערי השדה, — ולא דוקא ערי השדה ממש, אלא, לאחר שיוצאים מהיכלו של הרבי, שבו קיבל ליחידות, בו התפלל ובו למד, הרי, כל מקום שבו נמצאים הו"ע של "שדה" לגבי היכלו של הרבי, כך שבהציאה מעבר לאסקופה נמצאים כבר בשדה, כיון שחסר שם ה"תפארת²¹ אדם לשבת בית"²² — צריכים לידע שבכל עניני השליחות ישנה כוונה פנימית.

והכוונה הפנימית היא — להפיץ תורת החסידות, כדברי הרבי²² שאדמו"ר הזקן לא רצה לעשות את החסידים למפלגה, אלא תורת החסידות היא עבור כלל ישראל.

(21) ישע"י מד, יג.

(22) ראה סה"מ תשי"א ע' 136. לקו"ש

ח"ט ע' 344. ועוד.

(18) ס"ט. שם ס"י. וראה גם אגה"ת ספ"ג.

(19) ראה תניא סוף פל"ד.

(20) ח"א כ, רע"א.

לעסוק בעניני מסחר) תהי' ענין של קדושה, ותבע מהם שמהענינים של קדושה יעשו קדש קדשים.

(ג) שהי' נרגש ("סי'האט זיך געפילט") בהחדר פנימה.

(יב) והחילוק הוא — שאלה שההוראה אליהם היתה בענין רוחני, הפצת היהדות, זכו שהרבי בחר עבורם חלק כזה שגם החיצוניות והקליפה (שיכולה להיות ענין של חולין לגמרי, כמו אצל אלה שהרבי הורה להם

וזהו הענין דיפוצו מעינותיך חוצה, שזוהי ההכנה י" לביאת המשיח²³.

ז. בכלל ישנם ארבע דרגות: חולין, מעשר, תרומה וקודש. ומצינו גם דרגא חמישית — "מי חטאת", שאפילו טהור לקודש אינו מספיק לחטאת²⁴. וכמו כן יש גם בנפש חמש דרגות: נפש, רוח, נשמה, חי', יחידה²⁵. ובהתאם לכך הי' הדיבור וההוראה של הרבי לכל אחד לפי אופנו ומדרגתו.

נפש — שייכת לענין של חטא, כמ"ש²⁶ "נפש כי חטא". ולכן, לאלה שבדרגת נפש היתה ההוראה בגלוי בענין של גשמיות. ולאלה שבדרגת רוח ונשמה, ועאכו"כ חי' יחידה, שהם דרגות נעלות יותר — ההוראה אליהם היתה בענינים נעלים יותר, כל אחד לפי מדרגתו.

אבל, צריכים לידע שכשם שהדרגא דנפש אינה אלא הכנה לגבי דרגא נעלית יותר, כך גם דרגת רוח ונשמה, ואפילו חי' יחידה, אינם אלא שם וכלי לעצם הנשמה, כדיוק הלשון²⁵ "חמשה שמות נקראו לה", לעצם הנשמה, היינו, שגם יחידה (שנכללת בחמשה שמות) אינה אלא שם והכנה לעצם הנשמה²⁷.

ובמילא מובן שבהדיבור לבחי' היחידה, חי' נשמה ורוח, או אפילו נפש — היתה הכוונה והרצון להגיע לעצם הנשמה.

ולכן מובן שכל אלה שהיתה להם שייכות אל הרבי, שיש להם עתה שייכות אל הרבי, ובמילא תהי' להם שייכות גם לאח"ז, כיון שכל דבר שבקדושה אף שמשתלק מניח שרשו במקומו²⁸ — צריכים לידע שבכל ההוראות שקיבלו מהרבי ישנה כוונה פנימית^ט, והכוונה הפנימית היא — פנימיות התורה, יפוצו מעינותיך חוצה, כלומר, להפיץ את תורת

(23) אגה"ק דהבעש"ט — כתור שם טוב בתחלתו. ובכ"מ.

(24) חגיגה יח, ב (במשנה).

(25) ב"ר פי"ד, ט. דב"ר פ"ב, לז.

(26) ויקרא ד, ב. ועוד.

(27) ראה סה"מ תרצ"ו ס"ע 56. וש"נ.

(28) שער הכוונות דרושי ויעבור דרוש א'.

וראה תניא אגה"ק ביאור לסי' ז"ך.

לעשות לביאת המשיח, ה"ז הענין דיפוצו מעינותיך חוצה.

(טו) וכאמור, "דא מוחא לגו מוחא כו", ובהדרגא הכי עליונה ד"מוחא" ("אין דעם טיפסטן מוח") ישנה הנקודה הפנימית שנקראת "יחידה", בגלל שקשורה עם "יחיד", שנמסרת לנו ("עס גיט זיך אונדז איבער") בהפצת המעיינות חוצה.

(יד) זוהי העבודה שצריכים אנו להעמיד ("צושטעלן") לביאת המשיח. — בנוגע להשייך ל"כולו כו" או "כולו זכאי" (ראה סנהדרין צח, א), שבשביל זה צריכים לפעול ענין התשובה, עד ש"אתא לאתבא צדיקייא בתיובתא" (ראה זח"ג קג, ב) — ענין זה יעשה מישהו אחר, אבל, מה שאנו צריכים

החסידות הכללית שנתגלתה ע"י הבעש"ט והבאים אחריו, ותורת חסידות חב"ד שנתגלתה ע"י אדמו"ר הזקן והבאים אחריו, עד לכ"ק מו"ח אדמו"ר ועד בכלל, שע"ז מתמלאת ונשלמת הכוונה פנימית.

ח. וכשתושלם הכוונה פנימית יהי "לכל בני ישראל .. אור במושבותם"²⁹, ויקויים מ"ש בפרשתנו³⁰ "ובני ישראל יוצאים ביד רמה", — בהפרשיות שלפנ"ז מדובר אודות הגלות, ובפרשתנו הו"ע הגאולה —

ו"אז ישיר"י משה³¹ — "שר לא נאמר אלא ישיר מכאן לתחיית המתים מן התורה"³², היינו, שבקרוב ובעגלא דידן "ישיר משה — של דורנו — ובני ישראל", בוא"ו המחבר (לא וא"ו המפסיק) — ישיר לשון יחיד³³,

ויקויים מ"ש³⁴ "הוי' ימלוך לעולם ועד", וגם בלשון תרגום: "הוי' מלכותי קאים לעלם ולעלמי עלמיא",

ובפשטות — שבמהרה בימינו נראה את הרבי בעיני בשר, והוא יוציאנו לגאולה האמיתית והשלימה — אמן.

* * *

ט. בבואו לאמריקא אמר הרבי: "אזלת לקרתא עבד כנימוסא"³⁵. כאן באמריקא אוהבים לשמוע כרוז, הצהרה ("סטייטמענט"), דבר חידוש, ומה טוב — דבר המבהיל את הרעיון. אינני יודע אם יש צורך בסדר כזה, אבל — "אזלת לקרתא עבד כנימוסא":

שלשת האהבות, אהבת השם, אהבת התורה ואהבת ישראל, כולא חד³⁶. אי אפשר לחלק ביניהם, כיון שכולא חד, כעצם אחד. — בתורת החסידות מובא מאמרו של הבעש"ט³⁷ בשם ראשונים: העצם כשאתה תופס במקצתו אתה תופס בכולו. ובנדו"ד, כיון שג' האהבות הם עצם

(29) בא יו"ד, כג.	(35) ראה ב"ר פמ"ח, יד. וש"נ.
(30) בשלח יד, ח.	(36) ראה סה"ש תש"ט ע' 291. וראה גם
(31) שם טו, א.	ספר הערכים — חב"ד ערך אהבת ישראל
(32) סנהדרין צא, סע"ב. מכילתא ופרש"י	ס"ו (ע' תרכו ואילך). וש"נ.
עה"פ.	(37) ראה כתר שם טוב (הוצאת תשנ"ט)
(33) עיין ג"כ שמו"ר פכ"ג, ט.	בהוספות סרכ"ז. וש"נ.
(34) שם, יח.	

נקראת השבת (שבה קורין פרשה זו) בשם "שבת שירה".

(ז) עיקר ענינה של פרשה זו, שלכן

אחד, מובן, שבכל א' מהם יש שלשתם, כי, כשאתה תופס במקצתו אתה תופס בכולו.

כשישנה אהבת ה', אבל אין אהבת התורה ואהבת ישראל, ה"ז הוראה שחסר גם באהבת ה'. לאידך גיסא, כשישנה אהבת ישראל, עם היותה מהמצוות שכליות שהשכל מחייבם, הרי, סוף סוף, מגיעים לאהבת התורה ואהבת השם. וכידוע³⁸ הסיפור אודות הרבי הצמח-צדק, שע"י נתינת גמילות חסד ליהודי הגיע לענינים כאלה שלא הגיע אליהם ע"י תורה ועבודה.

"הצהרה" ("סטייטמענט") זו צריכים להכריז ולהודיע. כאשר רואים יהודי שיש לו אהבת ה' ואין לו אהבת התורה ואהבת ישראל, צריכים לומר לו, שעליו לדעת שאהבת ה' לבדה, ללא אהבת התורה וישראל, אין לה קיום. לאידך גיסא, כשרואים יהודי שיש לו רק אהבת ישראל, צריכים להשתדל להביאו לאהבת התורה ואהבת ה'. וכן צריכים להשתדל שפעולתו באהבת ישראל תתבטא לא רק בנתינת לחם לרעבים ומים לצמאים, אלא שמצד אהבת ישראל יקרב יהודים לאהבת התורה ואהבת ה'.

וכאשר יהיו שלשת האהבות יחדיו, יהי' זה "חוט המשולש" ש"לא ינתק"³⁹.

ועי"ז תבוא גם הגאולה, שכן, כשם שהסיבה ל"גלינו מארצנו" בגלות האחרון היא בגלל ההיפך דאהבת ישראל⁴⁰, כך ע"י אהבת ישראל תבוא הגאולה במהרה בימינו ממש.

* * *

י. (אחד שאל בענין שליחות שהעמיס עליו כ"ק אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, וענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:)

כאשר כ"ק מו"ח אדמו"ר נעשה בן חמש עשרה שנה, לקחו אביו אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע למזכיר בעסקנות הכלל⁴¹. לאסיפת הרבנים מסויימת שהתקיימה אז (כמדומה בקובנה), שלח אדמו"ר נ"ע את כ"ק מו"ח אדמו"ר בתור נציג שלו⁴². כיון שהרבי הי' אז צעיר, בן חמש עשרה

(41) סה"ש תש"ה ע' 78. "שלשלת היחס ור"פ מתולדות בית רבינו" ב"היום יום" בתחלתו.

(42) ראה "היום יום" שם.

(38) סה"מ תשי"א ע' 153 ואילך. וראה גם תורת מנחם — התועודיות ח"א ע' 211 ואילך. וש"נ.

(39) ע"פ קהלת ד, יב.

(40) יומא ט, ב.

שנה, שלח עמו אדמו"ר נ"ע את הרשב"ץ⁴³. הרשב"ץ הי' יהודי פיקח מאד, אבל, אדמו"ר נ"ע ציווהו לאמר, שלמרות ששולח אותו עמו, עליו לדעת, שככל שימעט מלהתערב, עדיף יותר ("וועט זיין אַלץ גלייכער").

(וסיים כ"ק אדמו"ר שליט"א:) ואם אז כך, כל שכן עתה: לשם מה צריכים להתערב בעניניו של הרבי? ! אין צורך לתת לו עצות ולא לומר דעות. צריכים לקיים ולמלא את רצונו, וככל שתמעט להתערבות עם "אייגענע פירושים", עדיף יותר.

* * *

יא. מאמר ד"ה באתי לגני — הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א. [טרם פתח את המאמר אמר: בהמאמר שנתן כ"ק מו"ח אדמו"ר ליום הסתלקותו מתחיל⁴⁴: באתי לגני... (עד סוף סעיף ג'),

אח"כ הפסיק וצוה לנגן ניגון ה"בינוני", ואמר: כ"ק מו"ח אדמו"ר הי' מחבב ניגון זה. אח"כ צוה לנגן ניגון מכ"ק אדמו"ר נ"ע, אח"כ המשיך המאמר: והנה אחרי שמבאר בהמאמר דעיקר שכינה בתחתונים היתה... (עד סוף סעיף ה'),

אח"כ הפסיק וצוה לנגן ניגון מכ"ק אדמו"ר מוהר"ש, ואח"כ ניגון מכ"ק אדמו"ר הצ"צ,

אח"כ המשיך המאמר: והנה בסיום המאמר מבאר... (עד גמירא), אחרי אמירת המאמר ובהפסק חלק השיחה דלקמן, צוה לנגן ניגון מכ"ק אדמו"ר האמצעי וניגון כ"ק אדמו"ר הזקן (בן ד' הבבות) כדלהלן.

* * *

יב. אחרי המאמר אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א]:

כעת הקשיבו יהודים!

בכלל בחב"ד היתה התביעה שתהי' עבודתו של כאו"א בעצמו, ולא להסתמך על הרביים.

זהו ההפרש⁴⁵ בין שיטת פולין לשיטת חב"ד, ששיטת פולין היא "וצדיק באמונתו יחיי"⁴⁶, אל תקרי יְחַי' (החיי"ת בשבא) אלא יְחַי' (החיי"ת

(43) ראה אודותיו — "התמים" ח"א ע' 50 ואילך. וראה סה"ש קיץ ה'ש"ת ע' 91.
(44) תש"ד ע' 133. ועוד.
(45) חבוקק ב, ד. וראה מכות בסופה. תניא פל"ג.

(43) ראה אודותיו — "התמים" ח"א ע' 50 ואילך. וראה סה"ש קיץ ה'ש"ת ע' 91.
(44) סה"מ תש"י ע' 111 ואילך.

בפתח), אבל אנו, חב"ד, צריכים לעבוד כולנו בעצמנו, ברמ"ח אברים ושס"ה גידים של הגוף, וברמ"ח אברים ושס"ה גידים של הנשמה.

"הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים"⁴⁷. אינני מסלק את עצמי ("איך זאג זיך ניט אָפּ") ח"ו מלסייע, לסייע כפי היכולת, אבל, כיון שהכל בידי שמים חוץ מיראת שמים, הרי, אם לא תהי' העבודה לבד, מה יועיל זה שנותנים "כתבים", מנגנים ניגונים ואומרים לחיים. הרבי הי' אומר לפעמים: "לייגט זיך ניט אַרײן קיין פּוּיגעלעך אין בּוּזעם..."

צריכים לבד להפוך את השטות דלעומת זה והרתיחה ("דער קאָך") של הנפש הבהמית — לקדושה⁴⁸.

יג. בנוגע להמשכן — הי' יכול לעשות משה לבדו, ועד"ז בנוגע לבית המקדש — הי' יכול לעשות דוד לבדו, אלא שרצונם הי' לזכות את כל בני".

וכמו כן כאשר כ"ק מו"ח אדמו"ר כתב את הספר תורה לקבלת פני משיח צדקנו, אמר, שאינו רוצה לעשות זאת לבדו, אלא רצונו בהשתתפותם של כל ישראל, כדי לזכות בדבר את כלל ישראל⁴⁹.

ופשיטא שבעשיית הדירה לו ית' בתחתונים — צריכים להשתתף כולנו, וכל בני". כל אחד צריך לעשות בעצמו, למלא את שליחותו. נשאר רק פכים קטנים, וכשיסיימו אותם, אזי יקויים היעוד⁵⁰ "ועלו מושיעים וגו'", היינו, שג' קליפות הטמאות ידחו ויבטלו, וקליפת נוגה, כללות העולם, תתעלה לקדושה, ותושלם תכלית הבריאה — שתהי' דירה לו ית' בתחתונים⁵¹.

* * *

יד. (צוה לנגן אחד הניגונים מכ"ק אדמו"ר האמצעי, ואחרי הניגון אמר:)

דובר ב"ט כסלו⁵² שיסדרו חלוקת המשניות, שכל אחד יקח חמשה

(47) ברכות לג, ב. וש"נ. הובא בפרש"י וראה גם לקו"ש ח"ב ע' 589.
 עה"ת עקב יו"ד, יב. (50) עובדי' בסופו. וראה פרש"י וישלח (48) ראה במאמר פ"ו (לעיל ע' 199) לג, יד.
 ואילך. (51) ראה תניא פל"ו.
 (49) ראה אגרות-קודש שלו ח"ו ע' רעח. (52) סט"ו (לעיל ע' 125).

פרקים ויסיימם עד יו"ד שבת, ובודאי סיימו כולם. וע"פ מנהג ישראל לומר דבר-מה בהסיום, אומר דברים אחדים ("וועל איך זאָגן אַ פּאָר ווערטער") בקיצור.

בהמשנה הקודמת למשנה האחרונה שנינו⁵³: "חלות דבש מאימתי מיטמאות משום משקה, משיהרהר⁵⁴, בית הלל אומרים משירסק". כלומר: לדעת בית שמאי משתנה מעמדו ומצבו של דבר ("שטעלט זיך איבער אַ זאָך") במחשבה לבדה, ולדעת בית הלל יש צורך בפעולה.

והנה, אף ש"בית שמאי במקום בית הלל אינה משנה"⁵⁵, הרי ידוע שלעתיד לבוא תהי' הלכה כבית שמאי⁵⁶. וכיון שעכשיו הולכים כבר לקראת לעתיד לבוא ("איצטער גייט דאָך שוין צו לעתיד לבוא"), ערב שבת, ישנו כבר הענין ד"טועמי"⁵⁷, הטעימה מדעת בית שמאי — שבמחשבה לבדה נעבור כבר ("זאָל מען שוין איבערגעשטעלט ווערן") למעמד ומצב נעלה יותר.

ובנידון דידן:

בעמדנו במעמד עשרה מישראל, "אכל בי עשרה שכינתא שריא"⁵⁸, ובפרט כשישנם כמה פעמים עשרה, ובפרט בבית הכנסת ובית המדרש (כידוע⁵⁹ שיש מעלה בבית הכנסת לגבי בית המדרש ובבית המדרש לגבי בית הכנסת), וביתר שאת וביתר עוז בד' אמותיו של הרבי, בהמקום שבו חי כמה וכמה שנים, ובו התפלל ולמד — עומד כאו"א בהתעוררות שמהיום והלאה תהי' הנהגתו כדבעי למהוי, וכיון שהולכים לקראת לעתיד לבוא, אזי הלכה כבית שמאי שמחשבה לבדה מעבירה ("שטעלט איבער") למעמד ומצב אחר, ותהי' היציאה מן המיצר אל המרחב.

טו. בסיום המשניות: "לא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום". וכמו שאומרים⁶⁰ "ברכנו אבינו כולנו כאחד".

53) ראה גם תורת מנחם — הדרנים על

הרמב"ם וש"ס ס"ע שפא ואילך.

54) יש עוד גירסא "משיחרחר", אמנם

גירסת י"א בפירוש ר' האי גאון ועוד הוא — משיהרהר.

55) ברכות לו, רע"ב. וש"נ.

56) ראה מדרש שמואל לאבות פ"ה

מ"ט. מק"מ לזח"א יז, ב. הובא בלקר"ת קרח

נד, רע"ג.

57) ראה לקו"ש ח"כ ריש ע' 173. וש"נ.

58) סנהדרין לט, א.

59) ראה אנציק' תלמודית ערך ביהכנ"ס

וערך ביהמ"ד (כרך ג ע' קצו ואילך. רי

ואילך). וש"נ.

60) בברכת "שים שלום" בתפלת

העמידה. וראה תניא פל"ב.

ע"י השלום מסירים כל ההעלמות, הסתרים והגבלות.

וכיון שמחשבה מועלת⁶¹, הרי, עי"ז שמחליטים שיהי' הכלי מחזיק ברכה זה השלום, אזי נעשית היציאה מהמעמד ומצב ד"ערבין" — כמ"ש בהתחלת המשניות "מאימתי קורין את שמע בערבין", שגם אז ("בערבין") צריך להיות הענין דק"ש, שתהי' ההכרה ש"הוי' אחד"⁶² — אלא שע"י השלום תהי' בקרוב ממש קריאת שמע "בשחר".
ואף שישנו גם הפירוש ד"שחר" מלשון שחרות⁶³, ה"ז יתהפך להפירוש ד"שחר" מלשון בוקר ויום, ו"לילה כיום יאיר"⁶⁴, שה"ערבין" גופא יאיר⁶⁵.

וכל זה יהי' בביאת משיח צדקנו, שנזכה לכך בעגלא ובזמן קריב.

טז. (צוה לנגן ניגון של כ"ק אדמו"ר הזקן — בן ד' בבות — ואחרי הניגון אמר:)

כ"ק מו"ח אדמו"ר סיפר⁶⁶, שכשדובר אודות קבלת עניני נשיאות מאביו כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע, ביקש, שיהי' זה בחדס וברחמים.
כמו כן אמר כ"ק מו"ח אדמו"ר⁶⁷ — בדברו אודות ביאת המשיח — שבימיו יהי' הדבר הזה. ואין קושיא בדבר — כיון שמפורש בירושלמי⁶⁸ (והובא גם בילקוט שמעוני⁶⁹) שכאשר ההנהגה היא ביראה מלפניו תחת ממשלתו והנהגתו, אזי אפילו לאחרי עשרים שנה חשיב שנמצא כאן⁷⁰.

מדוע התעכב הדבר?

— סיפר לי יהודי במכתבו, שבשנת תרפ"ג שאל את כ"ק מו"ח אדמו"ר ע"ד נסיעה לאיטלי, וכ"ק מו"ח אדמו"ר השיבו: לכל עת, ויעץ לו לנסוע ללמוד בתומכי תמימים. רק עכשיו הגיע לאיטלי, וכותב לי, שעכשיו הוא מבין את דבריו של הרבי שאמר לו לפני עשרים ושבע שנים!

באגרות-קודש כ"ק אדמו"ר שליט"א ח"ג ע' שנג. וראה "רשימות" חוברת קפ ע' 9 (נעתק ב"היום יום" כ חשוון).

(67 שיחת י"ט כסלו תרפ"ז (סה"ש תרפ"ז ע' 122. ע' 126).

(68 סוטה פ"א ה"ח.

(69 ס' שופטים רמז עא.

(70 ראה גם שיחת ש"פ חיי שרה בסופה

(לעיל ע' 96).

(61 סנהדרין כו, ב. וראה לקו"ד ח"א בתחלתו.

(62 ואתחנן ו, ד. זכרי' יד, ט.

(63 ראה אוה"ת במדבר ע' מד ואילך.

(64 תהלים קלט, יב.

(65 נתבאר בד"ה ויאמר גו' מחר חודש

דש"פ אחרי, מבה"ח אייר (תורת מנחם — התועדויות ח"ג ע' 56 ואילך).

(66 ראה שיחת שמח"ת תרצ"ג (נעתקה

אצלנו — לא ימשך הדבר שנים ח"ו, אלא יהי' במהירות. צריכים רק להשלים את העבודה עם ה"פכים קטנים", צריכים לשנות את הרגילות וההנחות, ואז יהי' הענין ד"אסתלק יקרא דקוב"ה בכולהו עלמין"⁷¹, ותושלם הכוונה העליונה.

יז. (טרם צאתו אמר:)

"כי בשמחה תצאו ובשלום תובלון וגו'"⁷².

כשתהי' שמחה, שאז יהי' במילא שלום, שכל אלה שמקושרים אל הרבי יהיו באחדות — אזי (כהמשך הכתוב) גם "ההרים והגבעות", לא רק שלא יעכבו, אלא שיסייעו, "וכל עצי השדה", אילני סרק שאינם עושים פירות, יעשו פירות, כמארז"⁷³ "עתידים אילני סרק שיעשו פירות"; אלא שכל זה הוא בתנאי שיהי' שלום, שכל השייכים אל הרבי יהיו באחדות.

ואז יעזור השי"ת להשלים את הכוונה שהרבי הטיל על כולנו ומסר לנו, שזהו תכלית הטוב האפשרי.

ישראל, אבל בתו"כ ר"פ בחוקתי משמע דכל אילני סרק יעשו פירות. ועייג"כ ב"ר פ"ה, ט (וראה תורת מנחם — הדרנים על הרמב"ם וש"ס ע' תמא ואילך).

(71) זח"ב קכח, ב. תניא פכ"ז. לקו"ת ר"פ פקודי.

(72) ישעי' נה, יב.

(73) בסוף כתובות: אילני סרק שבארץ